

מסורת הש"ס

(א) עוקצין פ"א מ"א,
(ב) צ"ל מיטמאן, (ג) רש"י
מ"ו, (ד) ונחמית בשר
בראשו ו' ע"ס דק וקטן
שמחברו צו אוכל ודאי ראו
להיות די מחמת קטע ולא
טמא ומיטמא ט"ו כן הוא
בפ"א ועיין רש"י, (ה) נענין
חוס' שבת 54, ד"ה אי
ותוס' פסחים לג: ד"ה
למיטמא,

תורה אור השלם

1. וכי ימות מן הבמה
אשר היא לבם לאבקה
הנוגע בגבולתה יטמא עד
הערב: ויקרא יא לו
2. וכי יתן מים על דרך
ונפל מנגלתם עליו טמא
הוא לבם: ויקרא יא לה
3. וכל אשר יפל
מנגלתם עליו יטמא
תנור ובירים יתן טמאים
הם וטמאים יהיו לבם:
ויקרא יא לה

גליון הש"ס

גמ' יד יתירא כתיב: עיין
מה דף כ' ע"א חוס' ד"ה
מן הסתור:

הנהגות הב"ח

(א) גמ' להטק שכן אוכל
אלא לא לנמוח וכו' ורמב"ם
יד: (ב) שם לאנצטרופי
האמרת:

מוסף רש"י

כדי: שם חסד (גסיון פה).

שיטה מקובצת

א) יכול לא יהא טמא
דאפי' מעשה יד: ט' ד'
יתירא כתיב: יב' ע"י חוס'
לעיל דף ק' ע"ב: א) לא
יהא טמא דאפי' מעשה
יד להכניס ולהוציא:
ז' ת"ל יטמא יד יתיר'
קא דרי' הדו"ל למיכתב
טמא וכתב יטמא לרבווי
טומאות. ה"ד ומה"ד כן
שהוא: ט' שהתנור תחלה
והאוכלים שנים כדתיא
בפסחים. י"ב ואמרי' נמי
לעיל בפ' ראשון נ"י
דף: דת"ר תוכי כן י"ל:
ז' מה להנך שכן מיטמאין
קבלו וכו' י"ב י"א בוצת'
פירוש רש"י וז"ל כ"י שכן
מיטמאין מקבלין טומאה
שלא בנגיעה שנוכחיה
טמאה מגופה והתנור קבל
מאורו: מה להנך שכן
אוכל ואפי' דרך פירכא
לאו קולא וחומרא הוא
הוא אמינא דהא אמרין
בכל הבשר וכו': ז' ויין
מוציאה טומאתם לאחרים
אף אני: ט' תנור ענין
ליד דעלמא דאובלין ואם
אינו ענין:

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

קית.

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"א מהל' שאר
לכות הטומאה הל' ז:
ו ב מ"י שם הל"א:
ז א מ"י פ"ה מהל'
טומאת אוכלין הל"א:
ח ד מ"י שם הל"א:

רבינו גרשום

הנוג': כנגד בשר מאחוריו
דאינו טמא ונסיב לה קרא
דטמא: חסורי מחסרה
והכי קתני וכו' דאפי'
מעשה יד נמי לא עביד
לכומר הדעור לא יהא
חשוב אפי' יד דנבלה.
ת"ל יטמא הדעור חשוב
כ"ד וטמא: כל שהוא יד
ולא שומר כגון ידות של
שבלים ועוקצין של פרי
טמא ומטמא ואין מצטרף
לכומר טמא מחמת אוכל
שאם נטמא האוכל טמא
היה: ומטמא. שאם נטמא
היד: מטמא האוכל: ואין
מצטרף. כלומר שאם אין
באוכל כביצה אלא בכלל
יד אין מצטרף עמו לטמא
טומאת אוכלין: שומר
ק"פ שאין יד. כגון
עליפה לא אגוזין וקליפה
של רמונים: לא יד ולא
שומר. כגון נץ של רמון
ושל תמר עליו דקין שעל
הפרי בראשו: ידות היכא
כתיב. כלומר ידי יהא
כאוכל: דכתיב וכו' ימות
מן הבמה אשר היא לכם
לאכלה. זו היא יד דנבלה:
יד להכניס ולהוציא
כלומר להכניס הטומאה
מן הידות לאובלין דאי
נטמא היד נטמא האוכל.
ולהוציא כלומר להוציא
את הטומאה מן האוכל
לידות דאי נטמא האוכל
נטמא היד: שומר שמגין.
כלומר שמגין על הפרי:
ואימא יד להכניס ולא
להוציא שומר להכניס
ולהוציא כלומר שומר
דפרי. אבל יד להוציא
יתירא לצורך לא כלומר
שומר דפרי. יד יתירא
כתיב ביה כלומר מאותו יד
להכניס ונפול זרע וזרע
מקלין: שומר לצורך:
מה לזרעין שכן טומאתן
מורבה. כלומר כשמצינו
במיתות' רביה לטמא
טומאת אוכלין ממה
שריבה לטמא טומאת
נבלות: אמר יב הונא בריה
ד' יהושע פירות שלא
הוכשרו כו' כלומר את
אמרת אמר בורעים שכן
אין טמא אלא בהכשר
דבר קל הוא ואין למדין
קל מחמור להחמיר אלא
להקל בענין זה אין תנור
חמור מורעים שפירות
שלא הוכשרו כתנור שלא
נגמרו מלאכתו: מה להנך.
שמשמאין שומר בנגיעה
הדמור מטמא מאורו
ונבלה מיטמאה מעצמה:
לא לכתוב רחמנא בנבלה
להקל בענין זה אין תנור
ותירו' מהנך. דהיא חמורה
מכולן: אם אינו ענין ליד
בנבלה. כלומר דנפיק מתנור
ומורעים: יד להוציא ויד
להכניס שומר לצורך.
כלומר יד להוציא מיד
דכתיב בהו בורעים ויד

יכול שאני מוציא כו'. שהנוגע כנגד הבשר לא יהא טמא דאפילו מעשה יד ולא עבד להכניס ולהוציא טומאה לא נעביד האי שומר דכיון
דאימעיט מאנצטרופי אפילו תורת יד האוכל לא ניהוי ליה דשאם נגע יד האוכל הטמא דכדר אחר ילפינן לקמן דמוציאה טומאה מן
הטמא לטהור והאי שומר לאו יד הוא ושמירתו לא תשויה אפילו לחשיבות יד תלמוד לומר יטמא ז': כל שהוא יד. ע"ס שאין צו מוט ובראשו
האחד בשר: טמא. אם היה טהור ונגע היד בשרך מכנסת טומאה לאוכל דאפי' דאיהו לאו אוכל הוא מקבל טומאה כאוכל עצמו:
ומטמא. אם אוכל טמא הוא ונגע
ידו צאכל טהור מטמא: ואינו
מצטרף. לכביצה: וכל שהוא שומר
אפי' שאינו יד. כגון עור שנגדו
כזית בשר: טמא. אם היה טהור
מקבל טומאה ומכניסה לאוכל:
ומטמא. אם היה אוכל טמא ונגע
שומרו בטהור מוציא שומר את
הטומאה מזה לזה: לא יד ולא
שומר. כגון שער': טמא הוא לכם
לכל שצצרכיכם. לכל דבר שהוא נזרק
לכם צאכל הוה הכל טמא הרי לך
שהיד מציאה טומאה לאוכל דהא יד
גבי הצאת טומאה כתיב: וכי ימוס
וגו'. הרי יד להוציא דהא נבלה לאו
נת הכנסה היא שהטומאה מגופה
יד דכתיב זה לטמוי אחריני כתיב:
יד להכניס ולהוציא. כלומר הרי לנו
יד להכניס טומאת אוכלין ויד נבלה
להוציא: שומר. דכתב רחמנא לעיל
מעל כל זרע זרוע ויקרא יח' למה לי: ה"ג
ואימא יד להכניס ולא להוציא ושומר
להכניס ולהוציא. כלומר יד האמורה
באוכלין להכניס היא אבל לא להוציא
ומנבלה לא ילפא להוציא כדאמרין
לקמן דשאני נבלה דטומאה חמורה
היא וכי כתב שומר להוציא כתיב
דלהכניס אחי צק"ו מיד אבל יד להוציא
ושומר לזרף לית לך: ומשני יד
להכניס ולא להוציא לא מניס אמרס
דשפא עיולי מעיניא. ושפ"פ שעדיין
לא ירדה לו טומאה אפוקי מיציעא
להנך כיון דמכנסת כ"ש דמוציאה
ושומר אחי להכניס ולהוציא צק"ו והאי
דכתיבה רחמנא לזרף כתיב: ואימא
יד. דכתיבא צאכלים להוציא כתיבא
ולא להכניס והכנסה לא אחי מהוצאה
וכתב שומר לרבות צו אף הכנסה
אבל יד להכניס ושומר לזרף לא
ולקמיה וע"פ משני מעיקרא כי כתיבא יד
באוכלין אחתלת טומאה כתיבא דהיא
הכנסה ומיהו השתא משני ליה
שינויא אחרינא: יד יתירא כתיבא.
ועל כרחק תרמי להוצאה לא אינצטרך

יכול הנוגע כנגד בשר מאחוריו לא יהא
טמא תלמוד לומר יטמא מאי קאמר אמר
רבא ואמרי לה כדי חסורי מיחסרא והכי
קתני בנבלתה ו'לא בעור שאין עליו כזית
בשר ועור משלימו לכזית יכול שאני מוציא
אף עור שיש עליו כזית בשר הנוגע כנגד
בשר מאחוריו יכול לא יהא טמא ז' ואפילו

מעשה יד נמי לא עביד יתלמוד לומר יטמא ז' תנן התם יכל שהוא יד ולא
שומר טמא ומטמא ואינו מצטרף שומר ואפי' שאינו יד טמא ומטמא
ומצטרף לא יד ולא שומר לא טמא ולא מטמא ידות היכא כתיב דכתיב
וכי יותן מים על זרע ונפל מנגלתם עליו טמא הוא לכם לבם לכל שבצרכיכם
לרבות את הידות וכתיב וכי ימות מן הבמה אשר היא לכם לבם לכל
שבצרכיכם לרבות את הידות יד להכניס ולהוציא שומר להכניס ולהוציא לא
צריך קרא ק"ו מיד אחי ומה יד שאינה מגינה מכנסת ומוציאה שומר לא
כ"ש שומר דכתב רחמנא למה לי ש"מ לצרף ואימא יד להכניס ולא להוציא
שומר להכניס ולהוציא אבל יד להוציא ושומר לצרף לא יד להכניס ולא
להוציא לא מצית אמרת השתא עיולי מעיניא אפוקי מיציעא ואימא יד
להוציא ולא להכניס שומר להוציא ולהכניס אבל יד להכניס ושומר לצרף לא
ז' יד יתירא כתיב תנור וכירים יותן וגו' לכם לכל שבצרכיכם לרבות את
הידות הי מינייהו מיתיר לכתוב רחמנא בורעים וליתו הנך מינייהו מה לזרעים
שכן טומאתן מרובה לכתוב רחמנא בתנור וליתו הנך מיניה מה לתנור שכן
מטמא מאורו לכתוב רחמנא בנבלה וליתו הנך מיניה מה לנבלה שכן
מטמאה אדם ומטמאה במשא וטומאה יוצאה מגופה חרא מחדא לא אתיא
יתירא חרא מתרתה הי תיתי לא לכתוב רחמנא בורעים ותיתי מהנך מה להנך
שכן מטמאין שלא בהכשר תאמר בורעים שאין מטמאין אלא בהכשר
אמר רב הונא בריה דרב יהושע פירות שלא הוכשרו כתנור שלא נגמרה
מלאכתו דמי אלא פריך הכי מה להנך שכן מטמאין שלא בנגיעה
תאמר בורעים שאין מטמאין אלא בנגיעה לא לכתוב רחמנא בתנור
ותיתי מהנך מה להנך שכן אוכל ז' לא לכתוב רחמנא בנבלה ותיתי
מהנך ז' אין הכי נמי אלא ז' דנבלה למה לי אם אינו ענין ליד נבלה
תנהו ענין ליד דעלמא יד להכניס יד להוציא שומר ואכתי יד דנבלה
אצטרך דאי לא כתב רחמנא בנבלה הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות
כנדרן מה הנך לא מטמא אדם אף נבלה לא מטמאה אדם אלא יד דנבלה
מיצרך צריך ושומר דנבלה הוא דלא צריך למאי הלכתא כתיבא
רחמנא אי לאיצטרופי ז' אמרת לא מצטרף ולהוציא קל וחומר מיד אחי
אלא אם אין ענין לשומר דנבלה תנהו ענין ליד דנבלה ואם אינו ענין
ליד דנבלה תנהו ענין ליד דעלמא יד להוציא יד להכניס ושומר לצרף
ואימא

ל חד מינייהו להכנסה וכיון דאיתא הכנסה והוצאה צ"ל ויך שומר צק"ו וכי כתיבה רחמנא לזרף כתיב: הי מינייהו מיתיר. כולו להוצאה
כתיב: וליסו הסך. תנור ונבלה: ורעים טומאה מרובה. שמקבלין טומאה מוליד טומאה תאמר בתנור שאינו מקבל טומאה אלא מאכז
הטומאה וכן מנבלה מרובה טומאת אוכלין דתנן מתנימין ריבה לטמא טומאת אוכלין ממה שריבה לטמא טומאת נבלות: סנור מטמא
אוכלין צאורו. שהתנור תחלה וזהו ואלוהין שנים כדתיא בפסחים בפרק ראשון (דף כ: ד) דת"ר תוכי ויקרא יח' אפי' שלל נגע מה תוכי האמור לטמא
כו' אלמא תנור מטמא לאוכלין אפי' שאין נוגעין צו תאמר נבלה וזרעים טמאין שאין מטמאין אחרים אפי' נגעו צהן כל הנך דקאמר
יתמי מיניה צבנין אכ קאמר טימא כאן וטימא כאן מה מצינו כאן שהיד מוציאה טומאה לאחרים אף כאן יד מוציאה טומאה לאחרים:
הי תיסי. אחו מהן לא תכתוב ותיתי מינייהו: ותיסי מהנך. ה"ה השוה שבהם שכן טמאין וידן מוציאה טומאתן לאחרים אף אני אציא
זרעים טמאים שתהא ידן מוציאה טומאתן לאחרים: אמר רב הונא בריה דרב יהושע. הא דהכשר לאו פירכא היא דהיינו גמר מלאכה
דידהו ותנור נמי בלאו גמר מלאכה לאו טמא הוא: ומה להנך שכן מיטמאין. קבלו הטומאה שלא בנגיעה דהא אמרין בכל הבשר (לעיל דף קטו):
דמה ה"ה פריקין כל דהו: אלא יד דנבלה. מיתיר דמית מהנך דפי פרכת מה לזרעים שכן טומאתן מרובה תנור ויכח מה לתנור שכן מטמא
אחרים מאורו וזרעים יוכחו וחזר הדין ה"ה השוה שבהם שכן טמאין וידן מוציאה טומאה לאחרים אף אני אציא נבלה אלמא מיתיר יד דנבלה
להוציא: למה לי דאם אינו ענין לה. דהא אחי צמה ה"ה: תנהו ענין ליד דעלמא. ואלאכלין ואם אינו ענין להוצאה דהא דדידהו יד
כתיבא תנהו להכנסה הרי יד להכניס ולהוציא ושומר לזרף: שלא תבליה דיו. אי לא הוה כתיבא צבוסה וגמרה מהנך הוה אמינא דיו
ליד נבלה הלמדה מאלו להיות כאלו דמה אלו לא מטמא אדם אף צבוסה הואיל ויד דידיה מהנך אחי לא מטמא אדם דרך ידה כגון תחב
קיסם כזית בשר נבלה להיות לו יד ונגע אדם צו לא יטמא עד שיגע בנבלה עצמה וכן ע"ס של נבלה עצמה נמי דהויא יד: ושומר
דנבלה. דרבינן לה לעיל דאמר יכול אף עור שיש עליו כזית בשר הנוגע כנגד בשר מאחוריו לא יהא טמא ת"ל יטמא לא כריך למיכתביה
למאי הלכתא כתיבא: אי לאנצטרופי. הא מעטיה מהכי דקתי רישא בנבלתה ולא צבור שאין עליו כזית בשר ועור משלימו לכזית:
תנהו ענין ליד דנבלה. שאף ע"פ שאינו שומר מוציא: ואם אינו ענין לה. דהא בנבלה כתיבא תנהו ענין ליד דעלמא ולהוציא לא אינצטרך
אלא להכניס. האי דנקט תנהו ענין ליד דנבלה והדר אינצטרך ליה למימר תנהו ענין ליד דעלמא ולא נקט הכי אם אינו ענין לשומר דנבלה
תנהו ענין ליד דעלמא הכי שייך למיתמי שפיר מדכיון דיתורא דשומר בנבלה כתיבא תנהו ענין לנבלה דנבלה ונבלה היא
וכיון דמשום יד אחת תנהו ענין ליד דעלמא דיד ויד הוא אבל שומר דנבלה להיות ענין ליד דעלמא לא שייך למימר:

ואימא